

ків. Виявлено, що за комплексом показників оптимальним був другий строк сівби для сорту 'МПП Лада' після попередника сидеральний пар, 'МПП Ассоль', 'Вежа миронівська' після соняшнику, 'МПП Вишиванка', 'МПП Княжна' після попередника кукурудза, 'МПП Відзнака', 'МПП Дарунок' після сої.

Встановлено сорти 'МПП Валенсія', 'Трудівниця миронівська', 'Естафета миронівська', 'МПП Ассоль', 'МПП Ювілейна' та лінія 'МПП Відзнака', які достовірно переважали стандарт 'Подольянку' за комплексом показників з урахуванням урожайності.

УДК 633.174:631.5

Правдива Л. А., канд. с.-г. наук, старший наук. співробітник

Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків Національної академії аграрних наук України, м. Київ, Україна

E-mail: bioplant_@ukr.net

ПРОДУКТИВНІСТЬ СОРГО ЗЕРНОВОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ЗАБУР'ЯНЕНОСТІ ПОСІВІВ

Сорго зернове (*Sorghum bicolor* L.) – одна з високопродуктивних найцінніших хлібних, кормових і технічних культур, яка займає п'яте місце після пшениці, рису, кукурудзи і ячменю, а за валовим збором зерна – шосте місце в світі. Сорго вирощують в 85 країнах всіх регіонів світу – Європі, Азії, Африці, Північній і Латинській Америці, Австралії і Океанії.

Вагомим чинником, що стримує збільшення продуктивності культури є забур'яненість посівів. Зростання забур'яненості полів у агрокліматичних зонах України, набуває загрозливого характеру і актуальним є питання контролювання чисельності бур'янів у посівах сільськогосподарських культур.

На початку проростання сорго росте повільно, приріст надземної маси незначний і рослини легко пригнічуються більш швидкоростучими бур'янами. Тому контролювання чисельності бур'янів у посівах сорго зернового є одним з найважливіших елементів технології вирощування з метою отримання високої продуктивності культури.

Метою досліджень було встановити вплив забур'яненості та заходів захисту посівів на продуктивність сорго зернового в умовах Правобережного Лісостепу України.

Дослідження проводились впродовж 2016–2019 років в умовах Білоцерківської ДСС Інституту біоенергетичних культур і цукрових буряків НААН України. Схема дослідження включала: *Фактор А*: Сорти (1. 'Дніпровський 39', 2. 'Вінець'); *Фактор В*: Контролювання чисельності бур'янів

Використання різних строків сівби після різних попередників є ефективним підходом організації генотип–середовищних випробувань. Він дозволяє ідентифікувати як специфічно адаптовані генотипи до певних умов (попередників та строків сівби), так і генотипи з відносно вищим рівнем стабільності за сівби після різних попередників та у різні строки. Даний підхід може бути використаний як на завершальному етапі селекції для диференціації селекційних ліній за врожайністю та показниками якості, так і при розробці базових елементів технології вирощування новостворених сортів.

(1. Без догляду (біологічна забур'яненість) – контроль, 2. Механічний спосіб, 3. Хімічний спосіб, 4. Ручне прополювання).

За результатами досліджень встановлено, що у посівах сорго зернового найбільш чисельними були злакові однорічні бур'яни представлені мишієм сизим (*Setaria glauca* L.) – 29,3 шт./м², плоскухою звичайною (*Echinochloa crusgalli* L.) – 25,5 шт./м². Серед дводольних малорічних бур'янів найчисельнішими були щириця звичайна (*Amaranthus retroflexus* L.) – 12,3 шт./м², лобода біла (*Chenopodium album* L.) – 10,1 шт./м², гірчак березковидний (*Polygonum convolvulus* L.) – 6,5 шт./м², талабан польовий (*Thlaspi arvense* L.) – 6,4 шт./м², курячі очка польові (*Anagallis arvensis* L.) – 3,0 шт./м², грицики звичайні (*Capsella bursa-pastoris* L.) – 5,5 шт./м², куколиця біла (*Melandrium album* Mill.) – 3,1 шт./м², та інші. Значно менша кількість була коренепааросткових бур'янів – осот жовтий (*Sonchus arvensis* L.) – 2,0 шт./м².

Досліджено, що показники продуктивності сорго зернового були найвищими за ручного прополювання: урожайність зерна сорго становила 6,4 т/га у сорту 'Дніпровський 39' та 5,1 т/га у сорту 'Вінець'. За хімічного способу урожайність була меншою на 16,5–20,4%, за механічного – на 29,1–30,2%. Найнижча урожайність спостерігається у варіанті без догляду за посівами (біологічна забур'яненість) і становить 2,9 т/га у сорту 'Дніпровський 39' та 2,3 т/га у сорту 'Вінець'.